

In geval van goed georganiseerde bedrijvencomplexen is het verstandig een coördinator voor een dergelijk park te benoemen (VB5).

T10 Vormgeven signaaltoezicht
T11 Vastleggen van werkafspraken
VB5 Instellen HH coördinator industriepark

Rapporteren

De rapportage dient niet alleen juridisch en inhoudelijk correct te zijn, het moet ook voor het bedrijf begrijpelijk en goed leesbaar zijn, zodat het ook kan helpen om geconstateerde gebreken doeltreffend aan te pakken. Er dient dus overleg te zijn met de bedrijven over de vorm en inhoud van de rapportage. De werkafspraken over de rapportage worden vastgelegd (T12).

Tevens dient de rapportage (zowel gezamenlijk als individueel) toegankelijk te zijn voor alle diensten. Het ICT systeem speelt hierbij een belangrijke rol (T13).

Een rapportage mag geen echte verrassingen voor het bedrijf meer inhouden. Iedere inspectie dient afgesloten te worden met een “close-out” waarbij de inspectie-trekker zijn/haar bevindingen en conclusies aan het bedrijf meedeelt. Indien sprake is van overtredingen kan de betreffende inspecteur aan deze “close out” deelnemen (VB6).

T12 Opnemen van de informatiebehoefte van het bedrijf in de rapportage
T13 Rapportage toegankelijk voor alle diensten
VB6 Opnemen close out aan einde inspecties

Evalueren

Jaarlijks dient zowel bij bedrijven als bij de diensten/inspecteurs te worden geëvalueerd op de volgende onderwerpen:

- Lukt het om de toezichtlast bij bedrijven te verminderen?
- De effectiviteit van de diensten te verbeteren?
- De efficiency van de diensten te verhogen? (T14, T15, T16)

Bij bedrijven kan een dergelijke evaluatie de vorm aannemen van een korte enquête per bedrijf gecombineerd met een jaarlijks gesprek met een vertegenwoordiging van het provinciale bedrijfsleven.

Bij de diensten kan de evaluatie in het ambtelijke afstemmingsoverleg geïntegreerd worden en voor de inspecteurs bijvoorbeeld tijdens een jaarlijkse netwerkdag (VB7).

De evaluatie dient uiteraard effect te hebben op de planning voor het volgende jaar en de benadering van de bedrijven.

T14 Evaluatieformulier meezenden met agenda
T15 Jaarlijkse evaluatie van kwalitatieve en kwantitatieve toezichtlast
VB7 Rapportage afgestemd op wensen bedrijf
T16 Kwalitatieve evaluatie bij bedrijven na iedere inspectie

Incidenten

Een aantal diensten heeft procedures vastgelegd/afgesproken met betrekking tot het melden van incidenten (T17).

T17 Procedure voor het melden van incidenten

Meer informatie/contactpersonen

Kees Boekel (VROM-Inspectie); tel. 06 - 520 50 152
Gaby Schäfer (VROM-Inspectie); tel. 026 - 35 284 08
Marinus Jordaán (IPO); tel. 070 - 88 812 93

Vernieuwing Toezicht Domein Chemie

Aandachtspunten en hulpmiddelen voor “afgestemd toezicht”

Aandachtspunten en hulpmiddelen voor “afgestemd toezicht”

In 2007 en 2008 zijn verschillende pilots “afgestemd toezicht” bij Chemelot, Delfzijl, DCMR, Emmtec en Basell uitgevoerd. Daaruit zijn praktische hulpmiddelen verzameld (concrete tools: afgekort T) en is een aantal lessen en inzichten gedestilleerd (voorbeelden: afgekort VB) die bruikbaar zijn bij de opzet en verdere ontwikkeling van “afgestemd toezicht” in de provincies.

Twee invalshoeken zijn te onderscheiden:

- de overheid (de organisatie van de onderlinge samenwerking en afstemming);
- het bedrijf (contactmomenten tussen bedrijf en toezichthouder).

Een aantal zaken moet nog verder ontwikkeld worden (de “witte vlekken”) en deze zullen in 2009 meegenomen worden bij pilots “afgestemd toezicht” die dan in alle provincies worden uitgevoerd.

Het gemeenschappelijk werkkader

In 2008 zijn randvoorwaarden opgesteld om de samenwerking tussen de toezichthoudende diensten vorm te geven, het “Gemeenschappelijk werkkader toezicht chemiedomein”. Dit werkkader is ook door de stuurgroep FO-Chemie vastgesteld als richtinggevend minimum-pakket om samen te kunnen werken als toezichthouders.

In de pilots “afgestemd toezicht” is ervaring opgedaan met de diverse onderdelen van het werkkader.

Deze zullen desgewenst aan het gemeenschappelijk werkkader toegevoegd kunnen worden als een uitbreiding of aanpassing van de samenwerkingsafspraken.

De overheid

Wanneer een provincie aan de slag wil met “afgestemd toezicht”, dient dat te worden georganiseerd vanuit een ambtelijke werkgroep op coördinatoren niveau. Het besluit om “afgestemd toezicht” te ontwikkelen kan het beste bestuurlijk genomen worden. De ambtelijke werkgroep krijgt daardoor een sterkere basis. Tegelijk met het bestuurlijk besluit van de betreffende dienst tot het mede ontwikkelen van afgestemd toezicht, dient deze dienst daarvoor ook hun vertegenwoordiger aan te wijzen. Door deze bestuurlijke betrokkenheid wordt de aanpak steviger geborgd (T1, T2 en T3).

Omdat een deel van de chemiebedrijven ook een BRZO bedrijf is, dient vooraf overwogen te worden in hoeverre met de bestaande BRZO uitvoeringsorganisatie “meegelift” kan worden. Dit heeft vermoedelijk grote voordelen omdat er al een infrastructuur bestaat waarin een deel van de samenwerkende partijen actief is (VB1).

Bij de opzet van “afgestemd toezicht” dient met de chemiebedrijven te worden besproken op welke wijze zij betrokken willen worden bij de ontwikkeling (T4). Het is aan te raden om het doel van “afgestemd toezicht” scherp te formuleren. Wanneer zijn overheid en bedrijven tevreden? Hoe en met welke frequentie wordt hierover overlegd?

De samenwerking aan overheidszijde wordt gefaciliteerd door een ICT systeem. Daar zijn twee goede voorbeelden van bij de DCMR en Chemelot. Het meest uitgebreid is een voor “afgestemd toezicht” aangepaste versie van de GIR-BRZO, dat bij DCMR is toegepast. De Inspectieraad laat dit systeem momenteel verder optimaliseren, zodat toezichthouders straks informatie kunnen putten uit een landelijk systeem dat doorsnijdingen mogelijk maakt (bijv. vergelijken met de prestaties van het zusterbedrijf in een andere provincie). Ook wordt technisch beheer uit handen genomen (T5).

Bij Chemelot zijn ervaringen opgedaan met een minder uitgebreid en daardoor eenvoudiger te implementeren systeem waarin diensten gegevens over bedrijfsbezoeken en de inspectierapportage opnemen. Dit systeem is ook voor anderen in te zien.

Een essentieel aspect van “afgestemd toezicht” is dat samengewerkt wordt tussen de verschillende overheidsdiensten. Deze organisatievorm heeft welliswaar geen formele status, maar werkt met concrete werkafspraken, rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren. Voor een goed functioneren van “afgestemd toezicht” dienen deze afspraken dus bij de start vastgelegd te worden (T1, VB2).

Het is uitermate belangrijk om de communicatie goed te organiseren. Dat geldt zowel voor de communicatie naar het bedrijfsleven (zowel de koepels als het individuele bedrijf) als voor de communicatie tussen de deelnemende diensten. Het is zinvol om in een communicatieplan expliciet in te gaan op de doelen van communicatie, de te gebruiken instrumenten en de frequentie. Elementen daarbij kunnen zijn: gesprekken met bedrijfsvertegenwoordigers, een jaarlijkse netwerkdag voor inspecteurs, nieuwsbrief, website, standaard presentaties, etc (T6).

- T1 Beschrijving rollen en verantwoordelijkheden van actoren
- T2 Bestuurlijk convenant/inspectieprogramma
- T3 Samenwerkingsovereenkomst
- VB1 Afstemming met BRZO-planning
- T4 Jaarlijks gesprek met vertegenwoordiging van bedrijven over toezichtlast
- T5 GIR tbv planning, vastleggen bevindingen en rapportage
- T6 Organiseren van een jaarlijkse netwerkdag voor inspecteurs (waarbij evaluatie van de samenwerking tussen inspecteurs)
- VB2 Intranetsite met daarop praktische tools

Aan overheidszijde is nog een aantal faciliteiten in ontwikkeling:

- opleidingen; ter versterking van de deskundigheid en eenduidigheid in opereren
- systeemtoezicht; ontwikkelen van een toezichtssystematiek die meer gebruik maakt van de bedrijfseigen zorg- en compliancesystemen
- toezichtmodel; een selectief toezichtstelsel dat leidt tot een toezichtplan op basis van risicosturing, zowel gebaseerd op branche- of ketenbenadering als op individueel bedrijfsniveau (met gebruikmaking van aspecten als het naleefgedrag). Hierbij is een nauwe relatie met het hierboven genoemde systeemtoezicht.

Het bedrijf

Vernieuwing toezicht werkt vanuit de optiek van het bedrijf: de doelstelling is dat het bedrijf de verandering in het toezicht ook daadwerkelijk bemerkt. Concreet betekent dit dat de overheid zich gaat organiseren op basis van de contactmomenten met het bedrijf. Dan gaat het om:

- Plannen
- Uitvoeren (toezichthouden)
- Rapporteren
- Evalueren

Plannen

Het inspectieprogramma wordt altijd in een ambtelijke werkgroep opgesteld. Deze werkgroep wordt voorgezeten door de trekker van “afgestemd toezicht”: het bgWm. Overwogen kan worden om bij de planning af te stemmen met de planning van het BRZO toezicht op de betreffende bedrijven (T7, VB1).

Het plan krijgt meer zeggingskracht wanneer het bestuurlijk wordt vastgesteld (VB3).

Er zijn grofweg twee mogelijke benaderingen bij het plannen.

De periode centraal: er wordt voor ieder bedrijf een inspectieperiode vastgesteld waarin alle deelnemende diensten hun planbaar, preventief toezicht uitvoeren. Dit geeft ook de mogelijkheid om binnen een gekozen periode (bijvoorbeeld twee maanden) gezamenlijk te rapporteren. Bij toezicht waarbij de periode centraal staat geeft iedere dienst aan welke onderwerpen (vanuit een vaste lijst) men wil inspecteren (T8).

De overlap centraal: diensten trekken gezamenlijk op wanneer zij hetzelfde onderdeel van de inrichting gaan inspecteren. Bij onderdelen waarbij geen overlap is inspecteert iedere dienst op basis van eigen planning (door het jaar heen). Rapportage vindt in deze vorm niet gezamenlijk maar vanuit de individuele diensten plaats.

De planning dient bij beide methoden voor alle partijen (bedrijven en overheden) zichtbaar te worden gemaakt. Naar het bedrijf toe dient duidelijk te worden gemaakt welke inspecties zullen worden uitgevoerd en wanneer. Dat betekent dat de coördinator er zorgt voor draagt dat een agenda (in geval van inspectieperiode) of een inspectieplan (wanneer diensten door het jaar heen gaan) aan het bedrijf wordt toegezonden (T9).

Per bedrijf dient altijd een contactpersoon aangewezen te worden die namens de overheid aanspreekbaar is. Dit kan de provinciale trekker van afgestemd toezicht zijn, maar ook een inspecteur van een van de andere deelnemende diensten.

In sommige gevallen (bij niet veel provinciale chemiebedrijven, BRZO toezicht uitbesteed aan milieudienst) is het een optie om het opzetten van de samenwerking en/of het opstellen van het inspectieprogramma door een externe te laten faciliteren (VB4).

- T7 Excel spreadsheet tbv planning
- T8 Beschrijving van inspectieproces
- T9 Aankondingsbrief aan bedrijf over inspectie
- VB3 Bestuurlijk trekker
- VB4 Externe coördinatie bij opstellen plan

Uitvoeren

Samenwerking en afstemming maken het mogelijk dat inspecteurs voor elkaar taken verrichten. Van echte taakoverdracht (dwz inclusief de overdracht van opmaken pv en handhaving) is voorsnog geen sprake bij de “afgestemd toezicht” voorbeelden (dit is dus een voorbeeld van een “witte vlek”). Signaal toezicht wordt echter al op ruime schaal toegepast (T10, T11).